

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

PRISPEVAJMO

vsi za partizanski

spomenik v Železni Kapli

LETNIK V

DUNAJ, V SOBOTO, 18. III. 1950

ŠTEV. 21 (294)

Narodno-osvobodilna borba naj nam bo kazipot v vsem našem delu

Prinašamo nadaljnje izvlečke iz političnega referata tovarišice Mire Prušnikove na Pokrajinskem zboru Antifašistične fronte žena.

Vse svoje sile moramo založiti za to, da odpremo vsem politično še manj razgledanim ženam in materam oči in jim pokažemo pravo pot — pot naše vseljudske Demokratske fronte delovnega ljudstva. Slovenski narod na Koroškem bomo ohranili le, če bomo neomajno šli pot, ki jo je nam začrtala narodno-osvobodilna borba, če bomo enotni in imeli zaupanje v svoje lastne sile.

Naša borba in vse naše delo mora biti danes usmerjeno predvsem proti germanizaciji naše zemlje, proti potujčevanju naše mladine. Tu pa je treba vztrajnosti in odločnosti, biti moramo pripravljene tudi na žrtve. Saj vsi vemo, da so si v odnosu do našega naroda vse avstrijske stranke popolnoma edine. ÖVP, SPÖ in VdU prihajajo v odkrit napad na nas in naše najosnovnejše pravice — v zadnjem času na naš slovenski materni jezik. KPOe pa usmerja svoje delo na razbijanje enotnosti koroških Slovencev zlasti s tem, da goji mržnjo do naše matične države FLR Jugoslavije. Na mesto, da bi voditelji KPA prikazovali našo matično državo takšno, kakršna je, zlasti, da bi si jo jemali za zgled, s čemer bi avstrijskemu delovnemu ljudstvu gotovo mnogo koristili, pa o njej širijo laži in jo blatijo. S tem in z vso svojo informbirojevsko politiko nujno povzročajo

jo pasivnost avstrijskega delovnega ljudstva, ki — kakor seve tudi „voditelji“ KPA sami — čaka na „odrešenje“, na mesto, da bi stopilo v odločno borbo za boljše življenjske pogoje.

Jugoslovanski narodi pod vodstvom tovariša Tita nikakor ne čakajo, kdaj jim bodo dani boljši objektivni pogoji za izgradnjo socializma. S tem, ko gradijo nove tovarne, nove mostove in železniške proke ustanavljajo zadruga itd. s dneva v dan bližje času, ko jim bo šlo bolje.

Ob zaključku bi poudarila še to: Matična država naj nam je in bo v vseh ozirih zgled. Žene in matere FLRJ imajo iste želje in cilje kakor

matere in žene na Slovenskem Koroškem, to je, priboriti pravično in srečno življenje sebi in svojim otrokom. Naše sestre v svobodni domovini naj nam bodo zgled v vsem, v požrtvovalnosti in politični razgledanosti, ki si jo bomo prisvojile tudi me, če bomo izkoristile vsako priložnost za čitanje naše slovenske literature.

V vsem našem nadaljnjem delu naj nam bo kazipot naša narodno-osvobodilna borba in lahko bomo premostile vse zapreke in težave, na katere bomo naleteli v naši borbi za ohranitev slovenskega naroda na Koroškem, v borbi za lepšo bodočnost nas žena in vsega našega ljudstva.

Bodočnost mladine je in mora biti naša skrb

V nadaljevanju svojega organizacijskega poročila na zboru AFŽ je tov. Milena Gröblacherjeva, govoreč o vzgoji mladine, med drugim dejala:

Eno najkonkretnejših del na področju vzgoje mladine je delo z našimi najmlajšimi — s pionirji. Že na lanskem zboru smo o tem mnogo govorile, vendar so se žene le v nekaterih krajih začele baviti s tem vprašanjem. Kjer pa so k temu pristopile, so povsodi žele uspehe. Pionirske skupine so se naučile mnogo iger, drugih prizorov, pesmi in imele kar lepe prireditve. Zato bo naša naloga, da bomo v vsaki vasi za-

čele delali s pionirji, zakaj to je res potrebno in važno. S tem obvarujemo naše najmlajše pred kvarnimi vplivi ceste in slabe družbe in jih v pionirski organizaciji, kjer so pod stalnim nadzorstvom, vzgajamo v samostojne in zavedne člane naše narodne družine.

Bodočnost naše mladine je in mora biti naša skrb, da bo res taka kot jo mi hočemo, kot jo želimo mladini in sebi.

Vso pomoč delovni ženi na vasi

Nikakor ne smemo prezreti tudi naše delovne žene na vasi. Danes, kakor vsi vemo, je na kmetih pomanjkanje delovne sile. Kmet nima več stalnih delavcev, za obdelovanje svojega polja. To pa občuti predvsem žena, ki mora nositi še težja bremena. Zato — kjer je to mogoče — naj odbori AFŽ organizirajo v poletnem času skupine žena in mladine, da s prostovoljnimi delom pomagajo tistim družinam, ki nimajo dosti ljudi za delo. To vzemimo na današnjem zboru za sklep, ker bomo s tem našemu človeku na vasi mnogo koristile in pristopile k praktičnemu kovanju enotnosti in skupnosti na vasi. Ponekod so žene to že začele izvajati in žele kar lepe uspehe.

Izobrazba naših žena - važna naloga AFŽ

Ko je omenila vsakovrstno pomoč našim ženam in materam v boleznih, ob porodu in drugih priložnostih, za kar morajo skrbeti vse organizacije AFŽ, je poudarila pomen in važnost naše literature. Predvsem je omenila revijo „Kmečka žena“ — prav tako seve vse naše časopise in knjige — s katere vsebinsko se mora seznaniti sleherna žena na vasi. Posebej je omenila skupno čitanje in diskutiranje, ker je to najboljša priložnost strokovne in politične izobrazbe naših žena.

Omenila je tudi oskrbo partizanskih grobov, kar je posebna naloga organizacij AFŽ. Organizirali pa naj bi se tudi izleti k našim partizanskim in drugim spomenikom — Ve-

(Konec na 5. strani)

Prežihov Voranc:

„Nikdar se ne udajajte kakšni malodušnosti ...“

Kakor smo že omenili, so se delegati na Pokrajinskem zboru Demokratske fronte delovnega ljudstva spomnili na našega Prežihovega Voranca, ki je nas konec meseca februarja za vedno zapustil. Po referatu tov. dr. Mirta Zwittera, ki je orisal življenje in delo velikega pisatelja Voranca, so delegati počastili njegov spomin z enominutnim molkom.

Tudi naše žene, ko so imele 5. marca svoj zbor, so počastile spomin našega nesmrtnega Voranca. Tov. Milena Gröblacherjeva je v svojem slavnostnem govoru med drugim dejala:

„Mnogo nam je dal nesmrtni Voranc, toda še več nam je hotel povedati. Vendar je bila kal boleznij močnejša. Šel je od nas. Zapustil nam je neminljiv zaklad, ki ga bomo hranili in zapustili rodovom, ki pridejo za nami.“

Nam koroškim Slovencem, za katere je toliko čutil, bo ostal v trajnem spominu.“

Na svoji konferenci dne 2. februarja so žene Slovenske Koroške poslale Prežihovemu Vorancu pozdrave in mu želele čimprejšnje okrevanje. Odpisal jim je, toda sam ni vedel, da bo čez tri dni umrl in odšel za vedno od nas.

Poslušajmo, kaj pravi naš Voranc v svojem zadnjem pismu svo-

jim nesvobodnim bratom in sestram na Slovenskem Koroškem:

„Vaše cenjeno pismo z dne 2. 2. 1950 sem prejel in se Vam zanj lepo zahvaljujem.“

Izredno se veselim, da se tudi Korošice zanimajo za mojo usodo, enako se tudi jaz zanimam za usodo naprednih Korošic in jim želim veliko uspeha pri njihovih delih za združitev koroške Slovenije, ki je doprinesla že toliko žrtev, z domovino Jugoslavijo.

Nikar se ne udajajte kakšni malodušnosti, čeprav trenutno niste dosegle, kar ste želele. Prišel bo čas, ko bodo te ovire padle in ko bomo vsi skupaj lahko zaklicali „Živela Slovenska Koroška!“

Meni se zdravje vrača in kmalu bom spet sposoben, da bom lahko storil kaj koristnega za doseg tega cilja.“

Žal ni bilo tako, kakor je naš Voranc v svojem zadnjem pismu mislil in želel. Toda, čeprav ne more več storiti „kaj koristnega za doseg tega cilja“ — kakor pravi — je za nas že mnogo storil, za kar mu moramo biti hvaležni in ga ohraniti v trajnem spominu. Njega sicer ni več med nami, njegova ideja in njegovo delo pa bo ostalo med nami za vse čase.

raz. Enotnost v občinah ob Vrbskem jezeru je to nazorno pokazala.

V štirih občinah, kjer so zaupniki KLS žli slepo svojo pot ne oziraje se na člane DFDL, pa so liste KLS doživele izrazite izgube. V teh občinah KLS daleč ni dosegla niti svojih jesenskih števil. V celoti je šlo samo v teh štirih občinah v zgubo najmanj 123 glasov.

Posebnega obsojenja vredno pa je bilo zadržanje nekaterih krajevnih predstavnikov KLS v občinah Sele, Slovenji Plajberk in Bela, kjer so odklonili enotno kandidaturo na listah kmetov in delavcev in v kmečko-delavski enotnosti ter proti tem listam postavili svoje izrazito strankarske liste in s tem odbili 106 glasov čelo v vrstah svojih lastnih jesenskih volivcev.

V celoti je bilo torej na ozemlju Slovenske Koroške v 32 občinah vloženi 35 slovenskih kandidatnih list. V teh občinah je pri jesenskih volitvah bilo oddanih za DFDL 1765, za KLS 3485 glasov. Pri sedanjih občinskih volitvah pa je DFDL uspešno mobilizirala za enotnost v 19 občinah 2529 volivcev, dočim so liste z nazivom KLS v 16 občinah dosegle samo 2300 glasov, pri čemer je treba upoštevati še to, da so v polovici teh občin kljub strankarskemu nazivu enotnih kandidatnih list zastavili predvsem tudi frontovci vse svoje sile za čim večji uspeh. Ne glede na to je iz zgornjih števil razvidno, da je vpliv DFDL narasel za 43 odstotkov. Vpliv KLS pa je padel za 34 odstotkov. V občinah, kjer je DFDL ustvarila enotnost, je bilo za enotne kandidatne liste oddanih 39 glasov več kakor pa v jeseni za DFDL in KLS. V občinah pa, kjer so bile vložene liste z imenom KLS, je bilo za te liste oddanih 460 glasov manj kakor v jeseni za DFDL in KLS. Iz tega sledi, da nosi za to zgubo slovenskih glasov v navedenih 16 občinah vso odgovornost vodstvo KLS, kateremu so bili tudi tokrat strankarski interesi važnejši kakor pa nacionalne potrebe in koristi slovenskega ljudstva.

Za razporeženje prebivalstva v 32 občinah, kjer so bile vložene slovenske liste, je značilno, da so skoraj vse Slovence sovražne stranke utrpeli občutne izgube. Posebno se ljudstvo odmika od OeVP, ki je v teh občinah zgubila 1723 glasov, t. j. nad 21 odstotkov. SPOe je nazadovala za 1000 glasov ali 8 odstotkov. KPA pa je vsled svoje klevetniške gonje proti jugoslovanskim narodom z zgubo 339 glasov znova padla za 30 odstotkov in je samo v štirih občinah dosegla po en mandat. V nasprotju s celotno Koroško pa se je v 30 občinah okrepil nacistični VdU za 118 glasov, za 4 odstotke, kar je nedvomno posledica žovinstične politike vladajočih strank, ki so se posebno v vprašanju slovenskega pouka in dvojezičnih šol spustile v tekmovalstvo z nacisti, ki ga tudi KPA z molkom odobrava.

V takem položaju je v teh občinah narodno zavednim slovenskim volivcem uspelo, v primeru z jesenskimi volitvami utrditi svoje postojanke. Delež zavednih slovenskih volivcev v sorazmerju do ostalih strank se je povišal za nad pol odstotka na 17,8 odstotkov. Če ne bi bila s strani vodstva KLS forsirana škodljiva strankarska politika in če bi bili vsi, ki o sebi trdijo, da so Slovenci, imeli pred očmi samo potrebo enotnosti in združevanja vseh slovenskih delovnih ljudi in se za to enotnost tako založili in potrudili, kakor se je DFDL in njeni člani, tedaj bi bili rezultati brez dvoma še boljši. Sleherni Slovenec naj se tudi v bodoče še bolj kot doslej zaveda, da je za ohranitev slovenskega naroda na Koroškem potrebno še naprej graditi in utrjevati enotnost, ki jo nakazuje DFDL. V kolikor že pri občinskih volitvah ni prišla povsod do izraza, bo to še bolj nujno pri bodočih volitvah v kmetijsko zbornico. Številke občinskih volitev jasno govorijo proti razcepljenosti in za strnitev v trdno enotnost vseh koroških Slovencev.

Uspehi jugoslovanskih smučarjev na Koroškem

Že minulo soboto smo v našem listu na kratko omenili VI. mednarodne tekme v smučarskih skokih na skakalnici na Sojnici pri Celovcu, kjer so naši bratje Jugoslavlani dosegli krasen uspeh in spet enkrat pokazali, kaj znajo. Danes o tem nekaj več, kar bo vse naše bralce gotovo zanimalo.

Ko so nas v začetku februarja za nekaj dni obiskali jugoslovanski

Jugoslovanski skakalci: od leve na desno: Gašperšič, Razboršek, Pribošek, Pavlin, Adlešič, Finžgar in d. pisnik „Poleta“ Igor Sentjarc

skakalci in smučarji, ki so se vračali s skakalnih in smučarskih tekem v Böcksteinu in Badgasteinu na Solnograškem, so nam ob slovesu zagotovili, da to zimo še enkrat pridejo in sicer 5. marca na tekme v Celovcu.

In res so prišli, kar je nas vse izredno razveselilo. Saj se tudi koroški Slovenci radujemo nad uspehi, ki jih dosežejo bratski jugoslovanski športniki v inozemstvu. Od naših starih znancev, ki so bili tukaj v februarju, sta tokrat prišla samo dva: vodja skupine, podpredsednik Smučarske zveze Slovenije tov. dr. Franjo Pavlin in Rudi Finžgar, ki je v

Jugoslovansko zmagovalno moštvo — od leve na desno: Razboršek, Gašperšič, Priboršek

Böcksteinu, kakor vemo, zasedel prvo mesto. Ostali pa so bili: Ivo Razboršek, Albin Adlešič, France Pribošek in Marjan Gašperšič. Pa tudi z njimi smo v tem kratkem času, ko so bili na Koroškem, postali prav dobri prijatelji.

Da so jugoslovanski skakalci resni tekmeči za prva mesta, je bilo videti že na treningu v soboto, posebno pa v nedeljo na tekmah.

Vsakemu skakalcu so bili dovoljeni trije skoki. Čeprav so imeli jugoslovanski skakalci krasen stil in tehniko skakanja, in so kar tako plaval po zraku, kar je priznal in občudoval sleherni gledalec, posebno pa še vsi sodniki, v prvi in drugi seriji niso dosegli ravno najdaljših skokov. V tretji seriji pa — v vsaki seriji so skakalci vzeli daljši zalet — so nedvomno obvladali položaj. Do Finžgarja, ki je skočil na petindvaj-

Zmagovalec Gašperšič

setem mestu, je dosegel najdaljši skok Korošec Kostner 50,5 m. Finžgar je imel sicer smolo in je padel, toda skočil je 1 meter dalje — 51,5 m. Za njim je dosegel isto daljino že Korošec Baumgartner. Potem pa je na štiriinidesetem mestu v krasno vzravnem letu prijedral Gašperšič in skočil najdaljši skok v konkurenci — 55 metrov. S tem svojim izbornim skokom se je plasiral na prvo mesto. Te daljine v

Gašperšič v zraku

konkurenci ni dosegel za njim noben skakalec več.

Vrstni red najboljših tekmovalcev je naslednji:

1. Gašperšič Marjan (Jugoslavija) 45,5, 47 in 55 m;
2. Pribošek France (Jugoslavija) 46, 47,5 in 52,5 m;
3. Hadwiger Helmut (Koroška) 47,5, 48,5 in 52 m;
4. Brandner Friedl (Nemčija) 45,5 48 in 51,5 m;
5. Moser Alojz (Koroška) 44,5 46,5 in 51 m;
6. Razboršek Ivo (Jugoslavija) 43, 44, in 49,5 m;
14. Adlešič Albin (Jugoslavija) 37, 40 in 49,5 m;
25. Finžgar Rudi (Jugoslavija) 44,5, 44,5 in 51,5 m.

Finžgar Rudi, ki se je na Solnograškem plasiral na prvo mesto in je nedvomno eden izmed najboljših jugoslovanskih skakalcev, je imel tokrat izredno smolo. Padel je in to je pri oceni zadostovalo, da je zasedel le petindvajseto mesto. Sicer pa so jugoslovanski skakalci sojniško skakalnico precej kritizirali. Po njihovem mnenju je miza prekratka in vsled tega je odskok jako težaven. Gotovo imajo prav, saj je njihovo znanje v skakanju neoporečno.

Vsekakor so jugoslovanski skakalci tudi tokrat dosegli kar najboljši uspeh. Tudi nas koroške Slovence to veseli, saj smo bratje po rodu in krvi. Da pa jugoslovanski športniki lahko dosežejo take uspehe, da se v Jugoslaviji vse panoge športa uspešno razvijajo, gre zahvala socialistični Jugoslaviji in njenemu vodstvu, ki posvečata športu vso skrb in ga vsestransko podpirata. Če upoštevamo, da v stari Jugoslaviji tega ni bilo, da so tam imeli dostop do športa le nekateri posamezniki, nikakor ne široke množice ljudstva, moramo uspehe jugoslovanskih športnikov doma in v inozemstvu še bolj ceniti.

Že zadnjič smo omenili, da se je tekem na sojniški skakalnici udeležil tudi skakalec SFZ tov. Flori Gabriel. Že samo dejstvo, da je tekmoval tudi koroški Slovenec, je uspeh. Saj kaj takega doslej še ni bilo. Šele odkar je vodstvo koroških Slovencev v naprednih rokah, ima naša mladina možnost, da se udeležuje tudi na področju športa. Zdaj bo naloga Slovenske fizikulture zveze, da stori vse, da se bo naša mladina seznanila z vsemi panogami športa in se lahko pomerila ne samo z avstrijskimi fizikulturniki, temveč tudi s fizikulturniki drugih držav.

Omenili bi še to: Tekme na Solnograškem in zdaj v Celovcu so pokazale, da so športni odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo že ustvarjeni. Dani pa so tudi vsi pogoji, da se ustvarijo resnični prijateljski odnosi med obema sosednjima državama. Jugoslavija je to možnost Avstriji že nudila in je odkrito zainteresirana na tem. Samo bo treba več volje in odkritih prizadevanj s strani avstrijskih vladnih krogov, kar doslej še manjka. Predvsem pa bo treba dokončno odpraviti žovinizem, zlonamerno hujskanje proti socialistični Jugoslaviji in — kar posebno ovira resnično prijateljske odnose med obema državama — odnos avstrijskih oblasti do koroških Slovencev in njihovih pravic se bo moral bistveno spremeniti.

Enotnost je koristila

Za enotne, nestranske kandidatne liste, ki so nastale na pobudo Demokratične fronte, je bilo v na-

slednjih občinah oddanih pri občinskih volitvah **252 glasov več** kakor pa jeseni skupno za DFDL in KLS.

Občina	Neenotnost pri jesenskih volih vah			Enotnost pri občinskih volitvah	
	DFDL	KLS	skupno	Enotna lista	prirastek glasov
Bekštajn	159	203	362	399	37
Bilčovs	70	65	135	155	20
Ledenice	20	90	110	120	10
Lipa	11	21	32	42	10
Loga ves	97	83	180	236	56
Škocijan	54	200	254	304	50
Škofiče	98	74	172	215	43
Št. Peter n. V.	34	25	59	63	4
Zgornja vesca	54	30	84	106	22
Skupno:	597	791	1388	1640	252

Strankarstvo je škodovalo

V sledečih občinah, kjer so žli narodno zavedni Slovenci pod strankarskim imenom KLS na občinske

volitve, so kandidatne liste dobile **351 glasov manj** kakor pa jeseni DFDL in KLS skupaj.

Občina	Neenotnost pri jesenskih volitvah			Strankarstvo pri občinskih volitvah	
	DFDL	KLS	skupno	lista KLS	padec glasov
Bistrica p. Plib.	89	274	363	312	51
Bistrica v. R.	37	88	125	92	33
Blato	95	240	335	263	72
Galicija	13	57	70	46	24
Libuče	42	104	146	133	13
Ruda	9	60	69	67	2
Šmarjeta v. R.	7	150	157	119	38
Št. Jakob v. R.	131	351	482	443	39
Važenberk	21	84	105	58	47
Zihpolje	5	32	37	25	12
Zvabek	29	40	69	49	20
Skupno:	478	1480	1958	1607	351

Slovenci, učimo se iz izkušenj! Borimo se proti neenotnosti! Ustvarjajmo enotnost povsod!

Vladimir Galaktionovič Korolenko:

SLEPI DEČEK

Nekoč je bil slepi Peterček sam na griču nad reko. Sonce je končalo svoj obhod po nebu, v zraku je bila tišina, ko jo je zdaj pa zdaj pretrgalo oddaljeno mukanje govodi, vračajoče se s paše. Deček je pravkar prenehal piskati na piščalko, legel v travo in se prepustil uspavaljočemu čaru poletnega večera. Za hip je zadremal, ko ga je nenadoma vzdramil šum lahkih korakov. Nejevolno se je vzel na komolec in prisluhnil. Koraki so obstali ob vznožju griča. Hoja mu ni bila znana.

„Fantič!“ je zaslišal nenadoma otroški klic. „Veš li morda, kdo je pravkar tu piskal?“

Slepec ni maral, če so ga motili v njegovi samotni. Zato je odgovoril z nič kaj prijaznim glasom: „Jaz...“

Rahel, začuden vzklík je sledil njegovemu priznanju, a deklčin glas je takoj pristavil s prostodušno pohvalo:

„Lepo je bilo!“

Slepec je molčal.

„Ali ne greste proč?“ je vprašal, ko je slišal, da stoji nepoklicana družabnica še vedno na istem mestu.

„Čemu me podiš?“ je vprašala deklica s svojim zvonkim, prostodušnim in začudenim glasom.

Zvoki mirnega otroškega glasu so prijetno božali slepevo uho. Vendar pa je odgovoril s prejšnjim glasom:

„Ne maram, da prihaja sem kdor koli...“

Deklica se je zasmejala.

„No, ta je pa lepa! Ali ste ga slišali! Mar je vsa zemlja tvoja, da moreš zabraniti komur koli, da bi po njej hodil?“

„Mama je vsem ukazala, da ne smejo hoditi sem.“

„Mama?“ je vprašala zamišljeno deklica. „Moja mama pa mi je dovolila hoditi k reki...“

Deček, ki ga je splošna popustljivost njegovih nekoliko razvadila, ni bil vaju takega vztrajnega nasprotnost. Rdečica srda mu je zalila obraz; vstal je in izpregovoril hitro in razburjeno:

„Odidite, odidite!“

Kdo ve, kako bi se bil prizož končal, če bi se ne bil iz gradu razširil Joahimov glas, ki je klical dečka k južini. Naglo je stekel z griča.

„Ah, kakšen hudoben deček!“ je zaslišal še za seboj odkritosrčno, nelaskavo pripombo.

Naslednjega dne je deček sedel na istem mestu in spomnil se je prejšnjega dne. V tem spominu ni bilo zdaj več nevolje. Nasprotno, želel si je, da bi se vrnila tista deklica s tako prijetnim, mirnim glasom, kakršnega ni še nikoli slišal. Otroci, ki jih je poznal do sedaj, so tako glasno vpili, se smejali, se pretepali in jokali, toda nikogar ni bilo med njimi, ki bi tako prijazno govoril. Žal mu je bilo, da je razžalil neznanke, ki se bržda nikoli ne povrne.

In res, tri dni ni bilo deklice na spregled. Četrty dan pa je Peter zaslišal njene korake na bregu reke. Hodila je tiho; nabrežni gramoz je rahlo šumel pod njenimi nogami in pela je polglasno neko poljsko pesem.

„Čujte,“ jo je ogovoril, ko se mu je približala. „Ali ste vi tu?“

Deklica ni odgovorila. Gramoz je vnovič zašumel pod njenimi nogami. V narejeni malomarnosti njenega glasu, s katerim je nadaljevala pesem, je začutil, da deklica še ni pozabila zalitve.

Vendar pa je neznanke po nekaj korakih postala. Dve ali tri sekunde so minile v molku. V tem je povijala šopek poljskega cvetja, ki ga je imela v rokah, on pa je čakal nje-

nega odgovora. V prekinjeni hoji in sledečem molku je zaslišal odtenek namernega omalovaževanja.

„Kaj, ali ne vidite, da sem jaz?“ je na posled vprašala kaj dostojanstveno, ko je povila šopek.

To preprosto vprašanje je bolešno odjeknilo v slepevem srcu. Nič ni odgovoril, le roke, s katerimi se je opiral na zemljo, so se krčevito oprijete trave. Toda pogovor se je bil že pričel in deklica, stojčja neprestano na istem mestu, se je poigravala s šopkom in vprašala:

„Kdo te je naučil igrati tako lepo na piščalko?“

„Joahim.“ je odgovoril Peter.

„To je prav lepo. Toda čemu si tako jezen?“

„Jaz nisem jezen na vas,“ je tiho rekel deček.

„No prav, potem tudi jaz nisem jezna... Dajva, igrava se skupaj!“

„Jaz se ne znam igrati z vami,“ je odgovoril potrto.

„Da ne znaš igrati?... Zakaj ne?“

„Tako.“

„No, le povej, zakaj ne?“

„Tako,“ je odgovoril komaj slišno in bil še bolj potrt.

Še nikoli ni imel prilike govoriti s kom o svoji slepoti in prostodušni ton deklice, ki je s preprosto vsiljivostjo ponovila to vprašanje, je vnovič izzval v njem bridko bolečino.

Neznanka se je vzpela na griček.

„Kako si smežen!“ je izpregovorila z zaničljivim obžalovanjem ter sedla poleg njega v travo.

„Ti si lakšen, ker me ne poznaš. Ko me spoznaš, se me ne boš več bal. Jaz se nikogar ne bojim.“

Govorila je te besede z malomarno samoumevnostjo in deček je slišal, kako si je vrgla v predpasnik šop celtic.

„Kje ste vzeli cvetlice?“ je vprašal.

„Tam,“ je pokazala z glavo nazaj.

„Na travniku?“

„Ne, tam.“

„Torej v hosti. Kakšne cvetlice so to?“

„Ali ne poznaš cvetlic?... Ah, kako si čuden... zares, zelo čuden...“

Deček je vzel v roke cvetlice. Njegovi prsti so se rahlo dotaknili listov in cvetnega venčka.

„To je lokavanj,“ je rekel, „tote pa je vijolica.“

Nato se je hotel na isti način seznaniti s svojo tovarišico: prijel je deklčinu ramo z levo roko, z desno pa je začel otipavati njene lase, nato veke in naglo preletel s prsti po njenem obličju. Tu pa tam je postal in pazljivo preučeval neznane mu poteze.

Vse to se je zgodilo tako nepričakovano in naglo, da je deklica okamenela od presenečenja in ni mogla spregovoriti občutek, ki je mejil na strah. Šele zdaj je opazila

na obrazu svojega novega znanca nekaj nenavadnega. Blede in snežne poteze so odrevenele v izrazu napele pozornosti, ki ni nič kaj soglašala z nepremičnim pogledom. Dečkove oči so gledale neznano kam in so bile brez vsakršne zveze s tem, kar je počel. Odsev zahajajočega sonca se je čudno prelival v njih. Vse to je nekaj hipov delovalo nanjo kakor mora.

Ko je osvobodila rame iz dečkove roke, je naglo skočila pokonci in zajokala.

„Zakaj me plašiš, hudobnež?“ je vzkliknila ježno skozi solze. „Kaj sem ti napravila?... Zakaj?...“

On pa je sedel neprestano na istem mestu, prepaden in s povešeno glavo. Čuden občutek jeze in ponižanja mu je z žgočo bolečino polnil srce. Prvič je izkusil ponižanje pohabljenca; prvič je spoznal, da utegne njegova slepota zbuditi v drugih ne le sočutje, ampak tudi strah. Kajpak da se ni še jasno zavedel, od kod ta bridki občutek, toda zaradi nejasne in motne zavesti o tem ni bilo njegovo trpljenje nič manj bridko.

Občutek žgoče bolečine in ponižanja mu je stopil v grlo; padel je na travo in zajokal. Ta jok je bil vedno silnejši, krčevito ihtenje je pretreslo njegovo drobno telesce lemboj, ker ga je neki prirojeni ponos silil, da bi potlačil ta izbruh.

Deklica, ki je bila že zbežala z grička, je slišala to ihtenje in se je začudeno obrnila. Ko je zapazila, da leži njen novi znanec z obličjem na zemlji in bridko joče, se je zbudilo v njej sočutje. Tiho se je povzpela spel na griček ter obstala nad jokajočim dečkom.

„Poslušaj,“ je rekla tiho, „zakaj jočeš? Gotovo misliš, da te bom komu zatožila? No, nikar ne joči, saj ne bom nikomur povedala.“

Sočutne besede in ljubeznivi glas so izzvali v dečku še krčevitejši jok. Tedaj je deklica počenila k njemu; ko je tako nekaj minut posedela, se je rahlo dotaknila njegovih las, ga pobožala po glavi in nato s potrpežljivo vztrajnostjo matere, ki tolaži kaznovanega otroka, dvignila njegovo glavo in mu začela z robcem otirati oči.

„No, no, nehaj vendar!“ je rekla s poudarkom odrasle ženske. „Saj se že davno ne jezim več. Saj vidim, da ti je žal, ker si me prestrašil...“

„Nisem te hotel prestrašiti,“ je odgovoril z globokim vzdihom, da bi potlačil ihtenje.

„Dobro, dobro! Saj se ne jezim... Saj ne boš več.“ Dvignila ga je z zemlje in si prizadevala, da bi sedel poleg nje.

Ubogal jo je. Zdaj je sedel kakor prej, obrnjen proti zahodu in, ko mu je deklica spel pogledala v obraz, ki so ga razsvetlili rdečkasti žarki, se ji je spel zadel čuden. V dečkovih očeh so še stale solze, toda oči so bile nepremične kakor prej; mišice na obrazu so neprestano podrhtevala od pretrplega joka, toda vse obličje je izražalo neotroško globoko in težko gorje.

„In vendar si zelo čuden,“ je rekla z zamišljenim pomilovanjem.

„Nisem čuden,“ je odgovoril deček in žalostno kremžil obraz na jok. „Ne, nisem čuden... Jaz... sem slep.“

„Slep?“ je vzkliknila zateglo in glas ji je drhtel, kakor da je ta bridka beseda, ki jo je deček tiho izustil, neizbrisno zadela njeno mlado žensko srce.

„Sle-ep?“ je ponovila in glas ji je zadrhtel; in kakor bi iskala varstva pred neudržljivim čustvom žalosti, ki jo je vso prevzelo, je hipoma objela dečkov vrat in pristnila svoje lice k njegovemu.

Premagana od nepričakovanega žalostnega zakritja se mala ženska ni vzdržala na višini svoje trdnosti. V hipu se je spremenila v ogorčeno in v svojem ogorčenju onemoglega otroka in tedaj je tudi ona udarila v bridek, neutolažljiv jok.

Slepi muzikant, odlomek

Prežihov Voranc:

ZA SAMOODLOČBO SLOVENSKEGA NARODA

... Kaj pomeni pravica samoodločbe narodov, vključno pravice do ocepitve? Nič drugega, kakor pravice vsakega naroda do popolnega uveljavljanja njegove narodne suverenosti. Suverenost vsakega naroda pa se izraža v tem, da ima vsak narod pravico do lastne državnosti, ki mu je nihče ne sme kratiti, da sam odloča o svojem razmerju do drugih narodov. S priznavanjem te pravice vsakemu narodu je samoodločba narodov res prava in resnična. Z uveljavljanjem samoodločbe vključno pravice do ocepitve je narodom šele zagotovljena njih politična, gospodarska in kulturna samostojnost...

... Z dosego popolne pravice samoodločbe bo slovenski narod šele uresničil svoje sanje ter svoje upravičene težnje po združitvi vseh svojih, nad tisoč let ločeno živčih delov. Pravica in edino pravica samoodločbe bo slovenskemu narodu dala pravične narodnostne in gospodarske meje — take meje, ki mu gredo in s katerimi bodo slovenskemu narodu popravljene krivice, ki mu jih je zadalo nasilno raznarodovanje...

... Revolucionarna pravica samoodločbe, vključno pravica do ocepitve, nima ničesar skupnega s tisto plehko „ravnopravnostjo“ vseh narodov, katero je leta 1918 proglašal Wilson. „Wilsonova samoodločba narodov“ je bila navadna fraza, s katero so ob verzajskem miru zmagovili imperialisti krojili usodo na novo potlačenim narodom, med njimi tudi nam Slovencem...

... Marsikoga je samoodločbe slovenskega naroda strah, ker misli, da partikularizem in zgodovinska ločenost delov slovenskega naroda izključujeta pravično, narodnostno samoodločanje. Primer koroški plebiscit. Pomanjkanje zavesti slovenske narodne suverenosti ter vplivi partikularizmov v njem je predvsem plod dela naših meščanskih strank...

... Pravica samoodločbe se v svojem revolucionarnem koncu ne bo uresničila z vidikov raznih sredobežnih tendenc ter partikularizmov, temveč z vidika celote slovenske narodne skupnosti. Odločali ne bodo „Štajerci“, „Kranjci“ itd., temveč bo odločal slovenski narod kot celota...

1942 (odlomki)

STRAŠNA NOČ

Slavko Janevski:

Ne vem več točno, kako se imenuje tisto mesto v naši deželi, kjer se je to dogodilo, toda dobro se spominjam njegovih tesnih ulic in starih trgovin, ki so še iz turških časov. Spominjam se tudi starega mostu, ki se vsakokrat, kadar se razpenjena reka zaganja v majave opornike, trese, kakor bi imel mrzlico. Valovi se vzpenjajo, preskakujejo in se z novo silo zaletavajo v tramovje, kjer se razprše v tisoč kapljic.

Most pa se trese, ziblje in ječi, da se zdi, kakor da se bo vsak hip sesedel v razbesnelo vodo. Ko pa voda uplahne, si most opomore, kakor da se namerava še dolga leta upirati času in vodovju. Onkraj reke leži trg, kjer je na stotine majhnih trgovin, ki se prav tako hrabro upirajo starosti. Sliskajo se v gručo kakor starčki, ki podpirajo drug drugega in skupaj pričakujejo zadnjo uro. Na zunanji so si vse trgovine podobne. Ena pa se vendarle razlikuje od drugih po tem, da jo vedno oblega gruča otrok, ki občudujejo razstavljene igračke. Te žde nepremično v izložbenem oknu in so neme priče „nenavadnega“ sveta. In kdo ve, kako dolgo bi bilo mirno v trgovini igračk, če bi se ne bilo dogodilo nekaj čudnega. Začelo se je takole...

Nekega dne so pripeljali zaboje, na katerih so bili naslikani kljukasti križi. Trгоvec, ves upognjen od teže let, je odtrgal pokrove in začel jemati iz njih tanke in topove s kljukastimi križi, vojake z nemškimi čeladami ter letala, podobna tistim, ki so vsak dan preletavala nebo s težkim, oglušljivim bučanjem.

Igračke so se svetile, ker so bile nove. Starec jih je razložil po prašni polici, ki se je kar upogibala in je čala pod njihovo težo. Ko je končal z delom, si je poveznil kapo na glavo, zaklenil vrata in odšel.

Počasi, korak za korakom, je odhajal spat tudi dan, s planine pa se je priplazila noč, ogrnjena v dolg, črn pajčolan.

Vse hiše v mestu so že dremale, ko je udarila ura na visokem stolpu polnoč:

Tonk, tonk, tonk... Dvanajstkrat.

Mesec je veselo pohajkoval od oblaka do oblaka, se trkljal po temno modrem nebu in razlival po strehah srebrno mesečino. Iz votlih debel so se vzdignili netopirji in začeli krožiti v zraku. Njih evljenje je razburjalo zvezdice, da so mižale od strahu.

Iz bližnje mlake se je zaslišala pesem: žabji zbor je brez konca in kraja prepeval svojo himno. Nenedoma je nekaj zahreščalo. Mački, ki so prenočevali po strehah, so skrivili hrble, naježili svetlo dlako in napeli ušesa. Ob misli, da je morda miška pobegnila mamicini in se sama potepa po podstrešju, so jim zažarele oči.

„Rrresk!“ je spet nekje zahreščalo.

„Rrr-rrresk!“

Z meseca se je spustil srebrn žarek, da vidi, od kod to hreščanje. Pripeljalo je iz trgovine z igračkami. Pokukal je skozi ključavnico prav v trenutku, ko se je svinčeni vojak z nemško čelado pretegnil in zahreščal:

„Nemški vojaki, pokonci! Razbijmo in požgimo vse, kar tukaj ni nemškega!“

„Naprej! Na to smo zmeraj pripravljeni!“ so zavpili vrazji vojaki, se pretegnili in krvoločno zavrteli oči.

Ob njihovem besnem vpitju se je prebudil zaspan topič. Zazdehal je, pri tem pa mu je ušla iz železnih ust majhna granata.

„Zzz...! Tresk!“ je zletela in zadela naravnost v okno.

„Cvenk!“ se je zdrobila šipa, da so odleteli kosci na vse strani.

Iz luknjice je pogledala miška, si s šapico pomela očke in pomahala in hušknila nazaj v svojo luknjico. V tem hipu so nove igračke nenedoma navalile na stare, ki so se prestrašile in zmedle.

Pajac, ki je bil oblečen v pisane krpe, se je zbudil in preplašeno poskočil ter dregnul škatlenco vžigalice poleg sebe:

„Ha, vstani, zdaj je po nas! Vojaki nas bodo poteptali.“

Škatlica se je predramila iz globokega spanja, široko zazdehala z izsušenimi usti in takoj vsa budna vprašala:

„Kaj?“

Iz ust ji je prilezla vžigalica, pri tem pa padla, se zadela z rdečo glavico ob škatlenco in se vžgala. S tem je vse izpremenila. Zajela je s plamenom nemškega vojaka in ga raztopila.

Ko so druge igračke to videle, so se spet opogumile. Balonček, privezan na nitko, se je zakrohotal in se pri tem tako napel, da se je razpočil na devet in devetdeset kosov. Tedaj so tudi druge vžigalice pomolile rdeče glavice iz škatlence in gledale, kako se sovražnik topi. Junaštvo

njihove tovarišice jih je tako navdušilo, da so začele že same udrihati z glavicami po škatlenci, vžigali se ter se zaletavati v svinčeno stražo. Končavajuč v lastnem ognju, so zažigale smrtnega sovražnika.

V tem hipu je pretresla ozračje nemška motorizacija, kakor bi hkrati peklenko zabrumelo dve sto bombnikov. Polica je zaškripala pod njihovo težo. Lesene igrače, gumasti topiči, zajčki, konjički in mučki so se pognali v beg. Le kolona pasjih bombic se je postavila v bran.

„Izginite, reve, da vas ne stremo v prah in pepel!“ so zagrdela železna vozila.

„Kar sem, da se pomerimo!“ so odvrnile pasje bombice.

Ko je prvi tank zavezil na bombico, se je zaslišala eksplozija in tank je zletel v zrak. Tedaj se je oglašil s tretje police s slamo nagačeni zajček:

„V svojih lepih ušesih slišim, da bodo zmagale pasje bombice.“

„Jaz pa čutim to v klobuku.“ je pristavila klobučevinasta mačka, ki je tiščala v šapicah zaplenjen top.

„Bum! Resk!“ so jima pritegnile bombice.

„Bum! Bum!“ Pajek, ki je dremal v kotlu svoje mreže, se je zanimal in prestrašeno izbulil oči.

„Bum! Resk!“ Miška, ki je kuka-

Peter Klepec

Peter Klepec je bil doma v Čabru. Ker je bil gibkega in slabotnega telesa, so mu poredni tovariši pogostoma nagajali. To mu je težko delo in želel je, da bi bil močnejši od njih, tako močan, da bi bil vsakomur kos.

Ko je nekega dne pasel ovce na zeleni grivi, je povzdignil oči k nebu ter molil in prosil boga, da bi mu dal moči zoper hudobne tovariše. Še preden je odmolil, je slišal glas: „Peter, moč ti je dana; primi za grm in izderi ga!“ Peter je prijel za grm in ga izdrl s korenino vred. In spet je čul glas: „Peter, primi za brezo in izderi jo!“ Peter je veselo zgrabil za brezo in breza je šla iz tal kakor izpodjedeno žito. In tretjič se je čul glas: „Peter, izderi hojo!“ Peter je poslušal in stara, debela hoja je ležala pred njim kakor slamnata bilka.

Za pridobljeno moč je bil Peter bogu zelo hvaležen. Njegovi tovariši, ki so ga poprej zaničevali, so se ga odslej bali in mu niso več nagajali. Zdaj bi se bil lahko maščeval nad njimi, a ker je bil usmiljenega srca, jim je odpustil vse razžalitve in ni storil nikomur nič žalega.

Peter je doraščal in z njim je rasla tudi njegova moč.

Pripeljali so hudi časi. Ošabni turki je gnal svoje čete nad kristjane. Cesar mu je šel naproti in bi ga bil rad pregovoril ter odvrnil hudo vojsko, ali zaman. Ošabni Turek se ni vdal lepim besedam; vendar toliko je odnehal: ako cesar noče velike vojske, naj bi se posamezno udarila dva, en Turek in en cesarski. Imel pa je turški sultan grozovitega orjaka v vojski; na tega se je zanašal.

Po vseh svojih deželah je poslal cesar pisma in iskal človeka, ki bi se šel meriti s Turkom. Prišel je že večer pred dnev, napovedanim za boj. Cesar je bil v veliki zadregi. Zamisljen je sedel v svoji sobi in ni vedel, kako bi si pomagal. Kar vstopi preprosto oblečen mladenič. Bo-

ječe se približa cesarju in mu reče: „Dovolite, svetli cesar, da se poskusim s turškim orjakom; ako bog da in sreča junaška, oprostim vas in svojo lepo domovino.“

Toda cesar se je bridko nasmejal, zmajal z glavo, češ tako šibak mladenič, kakor je bil na videz Klepec, kako bi ta premagal orjaškega Turčina! Povprašal ga je dalje in vrli junak mu je dobro odgovarjal. Peter mu je tudi povedal, da je močan in kako je prejel svojo čudno moč. Cesar ga je bil vesel in ga povabil k večerji.

Pri večerji so se cesarski služabniki bornemu mladeniču posmehovali in ni so mogli verjeti, da bi bil kaj junaški, a že manj, da bi šel nad turškega orjaka. Prinesli so mu konjsko podkev in mu rekli, naj jo zlomi, če je res tako močan, da si upa nad Turka. Klepec pa jim je vzel, naj prinese sedem novih podkev; ko jih je prijel, je zdrobil vse v eni roki kakor kos kruha.

Ko so zjutraj zarana v turškem taboru zvedeli, da je cesar dobil bojevalca, je šel turški borilec brž svojemu nasprotniku naproti. Sgla sta se na planjavi blizu turškega tabora. Ko je Turek mladega Klepeca ugledal, se mu je zaničljivo zasmejal. „Dobro jutro, oče!“ mu je rekel Klepec in mu ponudil desnico. Turek je segel Klepecu rahlo v roko; Klepec je prijel za Turkovo desnico in mu jo odtrgal. Turek je zatulil in udaril po Klepecu z drugo roko. Toda urni Klepec se mu je umaknil in prvi počil Turka. Turek se je zvrnil pa ni vstal več.

Sultan, videč, da je zmagan, je ukazal vojakom, naj potolčejo Klepeca. A Klepec je izdrl bližnje drevo pa otepal in treskal z njim po Turkih ter jih pometal kakor smeti po planjavi. Pobil je vse, kar mu jih ni zbežalo.

Tako je mogočni Klepec naklepal Turke na tešče zjutraj zarana. In Turki od tistega časa niso več prišli na slovensko zemljo.

Karel Destovnik-Kajuh:

Pomlad prihaja

Pomlad prihaja, po dolinah in hribih bujnih roz je natrosila. Že vejevje golo s cvetjem je in naravo tožno prej [obsula v gaj vesel je spremenila.

Pomlad prihaja...
A duši moji cvetja ni, ni cvetja ne sladkosti. Le trnje bolno dušo mi prepleta, kri išče novega življenja sveta. In našla je nekoga, ki trnje je pobral in ki je sladkosti kupo piti dal. Pomlad je prišla, v duši ni osata več ne trnja, z nežno roko ga je nekdo pobral.

In ko pomlad mine, mar takrat spet vrnejo v srce se bolečine?

O ne, ves čas bo ljubica pri meni stala in osat, trnje z duže moje bo jemala.

la iz svoje luknjice, si je navdušeno grizla levi brk.

„Ho! ho!“ se je zakrohotal pajek, ko se je zaletelo v njegovo mrežo nemško letalo in se zaman trudilo, da bi se izmotalo.

„He! he! he!“ je veselo pomahala z repom miška, ko je videla, kako strelja zaplenjeni nemški top na Nemce, da kakor brez glave letajo okrog.

„Hura!“ je navdušeno zavpil pajek, ko se je ujelo v njegovo mrežo drugo letalo. „Halo, tovarišica Ostrozobka, kaj se ti ne boš bojevala?“

„Bom,“ je rekla miška in planila nad Nemce. S svojimi ostrimi zobki je trla njihove oklepe kakor orehe.

Majhen lesen možiček se je obesil na rdeč balonček in letal z njim pod stropom ter udrihal s staro zakajeno pipo po nemških letalih..

„Haló! Pazi, kod letaš, da se ne zaletiš v mojo mrežo!“ mu je zaklical pajek.

Nekaj balončkov je počilo od smeha ob pogledu na preostale nemške vojake, ki so bežali, kar so jih nože nesle, in se poskrili v mišjo luknjo.

„Tovarišica, pazi, da ti ne bodo ukradli sir, ki ga hraniš za rojstni dan!“ je zavpil pajec.

Toda miška ga ni slišala. Grizla je nemškega komandanta, ki je mledoval:

„Usmiljenje! Usmiljenje!“

Toda nihče se ni zmenil za njegovo vpitje.

„Vdamo se, vdamo se!“ so kričale nemške igračke, toda že jih je obližnil rdeč plamen in jih začel topiti. Blížal se je konec...

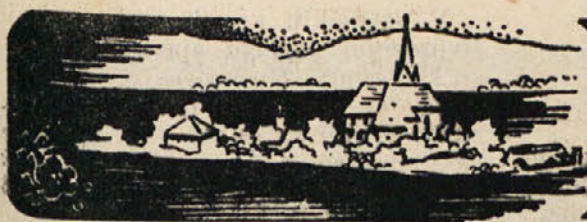
Mesečev žarek, ki je kukal skozi luknjico v ključavnici, je čisto preslišal, kako ga je klical mesec nazaj. Petelin v bližini je zaprhotal s krili, se izkašljaval in zakikirikal:

„Dobro jutro! Dobro jutro!“

Mesec je v naglici pobral zvezdice na nebu v svojo čepico in se napolil za planine. Za njim je ves zasopel in prepoten teklo njegov žarek in vpil:

„Očka! Očka! Počakaj! Pozabil si me!“

A tam doli se je od starega mosta počasi bližal trгоvec z igračkami. Pred trgovino si je globoko oddahnil. Nato je odklenil vrata, ki so zaškripala v zarjavelih težajih. Ob prizoru, ki ga je zagledal, se je prijel za glavo. Še včeraj nove nemške igračke so bile vse križem raztresene po tleh, strte in raztopljene, stare pa so mirno stale na svojih policah. Le iz mišje luknjice je veselo žarelo dvojje očesc kakor dvojje zvezdic v temi.

Po naši zemlji

Tudi pri nas: Enotnost je nujna

Blato, 15. marca. — Iskreni in poštenu so bili v blaški občini poizkusi od strani Demokratične fronte, da bi nastopili Slovenci v tako izražito slovenski občini pri občinskih volitvah skupno in enotno z nestrankarsko listo. Vsi, ki so si prizadevali, da bi dosegli enoten nastop, niso bili ozkosrčni, ne pri izbiri naziva stranke, niti ne pri sestavljanju kandidatne liste. Pošten namen pravih rodoljubov je bil izročiti slovensko občino v upravo Slovincem, kakor je bilo na Blatu od nekdaj. Veliko je bilo razumevanje pri naših najboljših za ta način volivnega nastopa, posebno v začetku volivne kampanje. Pa so se našli ljudje pod gotovimi vplivi, ki so iskali navodila in informacije v Viktringerringu v Celovcu, pri ljudeh, ki so pri jesenskih volitvah zapeljali del ljudstva v kalne vode Volkspartaje, one naše prijateljice, ki je postavila na primer v Pliberku na svojo listo gotovo „vzorne“ krščanske moze, kakor Hermann von Metnitz in mizarja Forstnerja, ki je iz same ljubezni do predstavnikov vere ravno v teh dneh leta 1938 s puško v roki letel za takratnim pliberškim kaplanom gospodom Tevžejem Nageletom. Brez dvoma pa so pliberški Volkspartajevci duševni očetje svojih pajdavev po okoliških občinah in kakšen duh izhaja iz tega gnezda ni treba posebno brihtne glave, da bi tega ne vedel.

In tako so zvesti navodilom in v svoji ozkosrčnosti podminirali enoten nastop in končno predložili listo s strankarskim imenom KLS. V zaskrbljenosti, da se ne bi cepili slovenski glasovi, so naši možje prevzeli kandidature v tej listi in za slovensko stvar pozitivno posegli v volivno kampanjo z naprednim gospodarskim, socialnim in nacionalnim programom.

Dožim so volivci, ki so v jeseni

OGLAS

Naprodaj je zemljišče med št. Jakobom v Rožu in Podgorjah, ob cesti z vodovodom in električno napeljavo. Informacije v gostilni pri šimeju v št. Jakobu v Rožu.

volili Demokratično fronto, 100 % no storili svojo dolžnost, in glasovali za to enotno listo, čeprav je nosila strankarsko ime, se to pri velikem delu prejšnjih volivcev KLS-a in OeVP-ja ni zgodilo, ker so bili v jeseni po vodstvu iz Viktringerringa demoralizirani in ne vidijo v OeVP naših velikih sovražnikov v vsakem oziru in so nasledili varanju, da so oni zaščitniki vere, ter so oddali svoje glasove OeVP-ju. Tako je bilo pri jesenskih volitvah skupno 355 slovenskih glasov, pri občinskih volitvah, dne 12. marca, pa le 263. Nasprotno pa je naraslo število OeVP-glasov od zadnjih volitev od 157 na 238, kar je vsekakor za našo občino značilno, ker so skoraj povsod drugod OeVP-glasovi padli in so

mogli pri naš narasti le po krivdi ponesrečene politike onih, ki so razbili nestrankarsko enotno listo.

Posledica tega je, da imamo v blaški občini le 5 odbornikov, ker, če bi imeli danes toliko glasov, kakor vsi skupaj v jeseni, bi morala imeti OeVP manj glasov ter bi imeli mi večino občinskih odbornikov in s tem tudi svojega župana.

Dejstva in številke govorijo jako nazorno. Danes se spet bolj kot prej marsikomu dani in tako tudi govorijo, da bi bila enotna lista edino prav in da z ozkosrčno, enostransko in strankarsko politiko s koroškimi Slovenci ne bo šlo naprej ter so te ugotovitve dobra žola za bodočnost.

Dežica - Loče. Dne 4. marca t. l. smo spremili k zadnjemu počitku trgovko Magdaleno Šternikovo. Bila je pridna gospodinja in je s svojim možem v trdem delu zgradila hišico, da je imela družina svoj dom. Radi smo hodili kupoval v njeno trgovino, ker je bila prijazna in poštena žena. Toda bolezen jo je zadnje mesece priklenila na postelj in smrt jo je prekmalo odtrgala od moža in še malih otrok, ki jim je bila dobra mati in vzgojiteljica. Ob grobu ji je zapel logaveški zbor žalostinke, gospod župnik pa izpregovoril poslovilne besede.

Iz okolice Božjega groba. V šoli pri Božjem grobu pri Pliberku je bila ena učiteljica premeščena, zaradi tega ima ena skupina šolarjev le vsak drugi dan pouk. Prej je bil vsak teden vsaj še drobno urico slovenski pouk, danes pa je tudi ta ura slovenskega pouka odpadla in pogosto na slovenščino v šoli popolnoma pozabijo, seveda namenoma in načrtno. Od nemške nacionalnih učiteljev do predstavnikov koroških političnih vladnih strank je vse na delu, oropali slovensko mladino dragocene dobrine da bi spoznala in se naučila

VABILO NA

POKRAJINSKI ZBOR

Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške

ki bo v nedeljo, dne 2. aprila 1950 ob 9. uri v gostilni „Einsiedler“ v Celovcu, Kinkstrasse 2 (pod Križno goro).

Delegatje, odzovite se povabilu polnoštevilno!

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške
Glavni odbor

svojega maternega jezika, in jo tako narodu odtujili in napravili iz nje narodne odpadnike. Tega si seveda ne bomo pustili nikdar dopasti, ker previsoko cenimo in spoštujemo sami sebe in gledamo odpadništvo kot moralen padeč in one, ki renegetstvo nasilno pospešujejo, za zločince.

Slovenski kulturni filmi na Koroškem

Slovenci na Koroškem smo imeli pretekli mesec priložnost gledati slovenske filme, ki jih proizvaja filmsko podjetje „Triglav-film“. Slovenska prosvetna zveza in Ljudska prosveta Slovenije sta posredovali, da so nam poslali filma „V borbi za plan“ in „Partizanske bolnice“ ter sta na ta način izvedli lepo kulturno poslanstvo med nami.

Filma so predvajali zaporedoma v okviru prosvetnih društev in sicer 24. februarja v Borovljah, 25. v Pliberku, 26. v Železni Kapli, 27. v št. Jakobu v Rože in 28. v Vrbi. Povsod je bilo zanimanje veliko in dvorane polne slovenske kulture željnega občinstva.

Filma sta po umetniški in ideološki plati skrbno pretehtano in izbrano delo.

Bodočnost mladine ...

(Nadaljevanje s 4. strani)

likovec, Sele —, na kraje, kjer so bile večje partizanske borbe, zakaj to bi služilo spoznavanju naše zemlje, njenih zgodovinskih mest in naravnih lepote.

Enotnost z avstrijskimi ženami

Ob koncu je lov. Gröblacherjeva poudarila ustvarjanje enotnosti in sodelovanje med slovensko in avstrijsko delovno ženo. Tudi njo tlačijo ista bremena kot nas. Neznosen socialni položaj v Avstriji, brezposelnost, nemogoče razmere med cenami in zaslužkom, vse to občuti prav tako avstrijska kot slovenska žena. Zato je eno izmed naših poglavitnih nalog, da prikažemo našim tovarišicam pravo pot, kako zboljšati današnji neznosni položaj. S tem bomo doprinesle ogromno h kovanju bratstva in enotnosti med delovnimi ljudmi obeh narodov.

Čitateljem!

sporočamo, da je danes vsled pomanjkanja prostora izpadlo nadaljevanje organizacijskega poročila na Pokrajinskem zboru DFDL, ki ga bomo prinesli v prihodnji številki

Uredništvo

„Prekleti boljševiki!“ je klet šperdin ves iz sebe, ko se je domislil sinočnega večera. „Kdo bi si mislil? ... In ta Razej ... na katero smo vsi še posebno računali. Seveda — kdo bi se čudil — saj je bil včeraj vse popoldne v družbi tistih šentruperskih zločincev, tega Polajnarja širokoustnega in Kompoža ...“

In kakor narednik Kotnik v Velikovecu, je tudi šperdin onemoglo vzdihoval:

„Vse bi bilo treba postreliti ...!“

Kako se je ta družba repenčila:

„Mi nismo tukaj zato, da ministramo raznim Göryjem, Skublom, Šumijem, mi smo se zbrali zato, da branimo interese delavcev — ne glede na to, ali so Nemci ali Slo-

venci. Napravite konec tem nacionalnim komedijam — in hitro ... če ne, ga bomo sami napravili. Domovina sem, domovina tja ... nam je vseeno!“

On, šperdin, in odposlanca vodstva socialdemokratske stranke ter komande Volkswehra so imeli polne roke dela, da so družbo teh zelenjakov potlačili. Na vso srečo je pri veliki večini mežiških rojakov koroško domoljubje le še sveta stvar in tako so morali ti petelini utihniti. Posebno Čarnuhov Otej se je pokazal! Prava koroška korenina; kdo bi si bil mislil ...?

šperdin si je mel roke od tihega zadovoljstva, ker je le uspel, da Razej Klemen, Ladinik Bertl in še nekaj drugih ne bodo odšli na fronto z

mežiško četo, temveč jih je vojaško poveljstvo razdelilo kot izvidnike med druge vojaške enote ...

Tri korake sem, tri korake tja je hodil šperdin s stisnjenimi pestmi v žepih. Jezil se je na socialno demokracijo.

„Sit sem že tega — po pravici povedano, sit tega pretvarjanja ... Ko bi le bilo že konec vsega, da bi imel človek prosto pot —. Potem bom storil, kakor se mi bo zdelo ...“

Pod oknom so se oglasili klici: „Heil Kärnten! Živela nedeljena Koroška!“

Nato je godba zaspivala drvarsko koračnico.

šperdin je planil k oknu, ki ga je medtem že odprla njegova tipkari- ca.

Spodaj po ulici je šla četa prostovoljcev iz motniške doline, kakih sto mož, pol v vojaških, pol v civilnih oblekah, vsa v cvetju in zelenju ter v koroških deželnih barvah. Nekaj gledalcev z ulice in s hišnih oken je vpilo:

„Heil Metnitztaler!“

„Heil Metnitztaler!“ se je začel dreti tudi šperdin na vse grlo.

Potem je skočil na sredo sobe in skoraj ganjen rekel:

„Prihajajo, prihajajo ...“
Njegova tipkari- ca ali tajnica, ka-

kor jo je uradno imenoval in s katero je kdaj pa kdaj ponoči tudi spak, je imela od ganjenosti solzne oči.

To je bila sladka uteha. Mogoče se bo pa položaj le spremenil? V zadnjem hipu ...

Planil je k telefonu, že desetič tisto jutro.

„Deželna komanda! Ali je rezultat že dokončen? ...“

„Ne že, toda lahko ga približno ugotovimo ...“ se je glasil odgovor.

„Koliko? ...“

„20 odstotkov — že dobro pritisnemo, se številka lahko zviša na 25. Toda to je maksimum ...“

„20, 25 odstotkov ... Maksimum ...“ je hripavo kriknil šperdin in služalka mu je padla iz rok. Kakor ukopan je obstal na mestu, oči so mu izstopile in odsotno strmele v tipkari- ca, ki ni mogla takoj razumeti, kaj se godi:

„Kaj pa zijaš vame? Nesramnica! ...“ se je zadril, da je dekle plašno pogledalo proti izhodu in mu je začelo znova iti na jok ...

Kakor je bila stvar strašna, je bila vendar resnična: koroška deželna vlada je ukazala v krajih, ki so bili pod njeno oblastjo, mobilizacijo dvanajstih letnikov, a odzvalo se je le dobrih 20 odstotkov ...

Krmske rastline, ki dajejo največ hranilnih snovi

Izdatno krmiljenje živine — dovolj velike množine tečne in sočne krme — je za naprej geslo našega kmečkovega gospodarstva. Le dobre molznice ter lepo pitana goveda in prašiči bodo varovali naše kmetije pred znatnimi izgubami in hkrati bolj poplačali delo, kot pa žito.

Pri tem pa sedaj pred setvijo nastane vprašanje, katere domače krmske rastline bodo dale na naših večkrat piščol odmerjenih zemljiščih največ hranilnih snovi — največ škrobne vrednosti in beljakovin — kar živina potrebuje za rast, zdravje, produkcijo mleka, mesa in masti.

Po vseh naših kmetijah je krmiljenje molzih krav največjega pomena, ker gre tu za mleko, za težo in za razvoj zaroda. Dobra molznica potrebuje na leto:

	škrobne vrednosti beljakovin	
Vzdrževalna krma	912,5 kg	109,5 kg
Produkcijna krma za mleko	750, — kg	180, — kg
Produkcijna krma za tele	—	10,5 kg
v zadnjih petih mesecih	1662,5 kg	300, — kg

Torej mora biti krma za molznice taka, da bo hranilno razmerje med beljakovinami in škrobno vrednostjo 1 : 5,5.

Takšni potrebi bi najbolj odgovarjali kot krma za molznice sveža lucerna ali domača (črna) detelja, ki vsebujeta tu razmerje hranilnih snovi. To pa pomeni, da bi z zadostnim pridelovanjem sveže lucerne ali črne detelje poleti lahko opustili kupovanje dodatnih beljakovinskih krmil.

Prednost pred deteljo ima lucerna pa v tem, da da na leto trikrat večji pridelek, kot detelja, da izvrstno prenaša sušo in da vsebuje več rudninskih snovi (kraljica krmskih rastlin).

Ker pa s svežo lucerno in deteljo skozi celo leto ne moremo krmiti, bo treba poskrbeti tudi za primerni pridelek za zimsko krmiljenje ter za čas, ko zelene lucerne ali črne detelje ni (predvsem prve spomladne in jesenske tedne).

Za zimsko krmiljenje bi bilo najbolj primerno sojino seno, ki daje na najmanjši površini največ beljakovin. Sojino seno, pomešano s peso ali ensilirano zeleno koruzo (oboje na najmanjši površini daje največ škrobne vrednosti), bi zadostilo potrebam po hranilnih snoveh tudi v zimskih mesecih. Za boljše prebavo bi bilo treba dodati nekaj slame. V danih razmerah bi pa tudi posušena lucerna ali detelja z dodatkom pese ali ensilirane koruze zadostila tem

potrebam. Približno enako vrednost ima travno-deteljno seno, samo da za doseg iste hranilne vrednosti potrebujemo veliko večjo površino.

Kar tiče zelenega krmiljenja spomladi in jeseni, pa to zadostijo navmiesni oziroma strniščni sadeži. Z vidika potrebe zadostitve po hranilnih snoveh iz najmanjše površine priporočajo strokovnjaki kot spomladno izdatno zeleno krmo ozimno grašico ali mešanico rži in grašice (oboje sejemo jeseni) z dodatkom slabšega sena ali slame. Za poletno in jesensko zeleno krmo (ko izpade lučerna ali detelja) pa z istih vidikov pridejo v poštev polet-

na grašica, sončnice, inkernatka (laška detelja) in ržena fura.

Vse te rastline pa ne dajo samo največ hranilnih snovi, temveč tudi množinsko največji pridelek. Ob takšni izbiri domačega pridelovanja krme vidimo, da bi lahko postali popolnoma neodvisni od kupovanja oljnih tropin, raznih otrobi, mok itd. Glavna skrb bi bila pravočasna kosnja in pravilno sušenje.

Izbira med temi rastlinami po posebnih zemeljskih in podnebnih prilikah bi bila zato zelo umestna in priporočljiva.

Blaž Singer

Pomladansko krmiljenje živine

1. Koristi zelene krme in paše

Še mesec dni bo živina vezana na suho krmiljenje, potem pa lahko začnemo z zeleno krmo, oziroma še boljše s pašo. Paša je najbolj zdrava in je hkrati najcenejša in najbolj prirodna hrana za živino. Mlada paša je sočna hrana, ki ima mnogo vode, hranilne snovi pa za živinski želodec v zadostnem razmerju. Poleg tega pa ima tudi dovolj rudninskih snovi, ki so potrebne za izgraditev kosti, za dobro prebavo in za zdravje živali sploh. Paše nekaj je v zeleni krmi in v paši — to so vitamini, ki so po novejših raziskovanjih nujno potrebni za vsako žival. Ako v krmi ni vitaminov, nastopajo pri živini nekatere značilne bolezni, ki se dajo ozdraviti samo s krmo, ki vsebuje mnogo vitaminov. Paša ima teh snovi, to je vitaminov, v zadostnih količinah, dočim jih ima suba krma manj, posebno pa še slaba ali pokvarjena krma.

Iste lastnosti kot paša ima tudi zelena pokošena krma. Seveda mora biti sveža in neovela. Vendar je paša boljše, ker se živina hkrati razgiblje in dobi dosti sonca. Sonce ima moč, da ustvarja v živini z učinki svojih žarkov zdravje in odpornost živine. **Zato naj v tistih krajih, kjer ni pašnikov, živinorejci skrbijo vsaj za to, da bo živina prišla vsak dan vsaj malo na sonce in zrak, ki sta nujno potrebna, zlasti živini iz takih hlevov, ki nimajo naprav za zračenje in odtakanje gnojnice in so torej polni smradu ter kali za razne bolezni.**

2. Prehod od suhe na zeleno krmo in pašo

Vsak živinorejec, ki krmi živino z

zeleno krmo, je gotovo opazil, da je nastopila pri živini takoj po prehodu od suhe k zeleni krmi driska. Morda nekateri niti niso polagali važnosti na to, ker sčasoma driska ilak preide, vendar se večkrat tudi pripeti, da žival pogine, zlasti pri teletih. Zakaj se pojavi driska? Vzrok moramo iskati v prehitrem prehodu od suhe na zeleno krmo. Da bo to tem bolj razumljivo, pogledjmo samo, kako krmi večina naših živinorejcev spomladi.

Če so žita slabo prezimila

Pravilna pomoč z umetnimi gnojili

Če so ozimna žita slabo prezimila in so redka in slabotna, je v splošnem priporočljivo, da gnojimo spomladi s 100 do 150 kg dušičnega umetnega gnojila, predvsem apnena amonijevega solitra, na hektar. To priporočilo pa more za nas veljati le pogojno in sicer samo za primer, da zemlja ni že preveč enostransko zagnojena s hlevskim gnojem. Samo v tem primeru smemo uporabiti soliter. Poleg solitra dodamo še superfosfat in kalijevo sol (ako ta gnojila oz. tomaževe žlindre nismo dali že v jeseni), da odvrnemo nevarnost polaganja in dosežemo splošno okrepitev rastlin.

Dušična umetna gnojila sicer najbolj očividno ženejo na rast, toda fosforna gnojila (superfosfat in tomaževa žlindra) napravijo močno in trdno slamo, pospešujejo razvoj polnega in klenega zrnja ter pospešijo tudi zorenje, tako da rastline znatno manj padejo in da lahko deloma preprečimo tudi rjo. V trdnosti slame

V pašniških krajih težko čakajo živinorejci topliga aprilskega dežja, ko bo na pašniku vsaj toliko zraslo, da se bo živina mogla prehraniti zunaj. V hlevu pa ne posvečajo nikake pozornosti temu, da bo živina v kratkem prišla v drugačne razmere. Večina krmijo tako, kot so krmili vso zimo, to je s senom in slamo. Potem pa, ko se ozeleni v naravi, takoj živino odženejo na pašo in le težko te uboge živali dobijo še kaj suhega pod zob. Ni se čuditi, da ob takih hitrih spremembah nastopajo driske in druge nepravilnosti v prebavi.

Kdor na spomlad krmi na primer s silažo, teh neprijetnosti pri živini ne bo opazil, tudi ne ko bo pričel z zelenim krmiljenjem oz. s pašo. Kjer pa silaže ni, naj med suho krmo polagoma pričnemo dodajati zeleno — v začetku manj, pozneje pa več in več. Ta prehod od suhe na zeleno krmo naj traja vsaj 14 dni pri vsej živini, posebno pa je to važno za teleta, ki imajo bolj nežen organizem in so prevelikim spremembam še bolj podvržena. Na splošno pa naj velja načelo: ne delaj skokov, ampak, če že hočeš preusmeriti gospodarstvo ali živinorejjo, napravi to postopoma. Tudi na pašo naj pride živina prve dni samo za nekaj ur, toliko, da se razgiblje in okusi zeleno hrano. V hlevu pa še naprej pokladajmo suho krmo. Tako bomo dosegli brez škodljivih nevšečnosti pri živini postopoma pravilen prehod.

Odstotek je bil malo večji v celovški okolici in še v beljaški, kjer je bil pritisk propagande hujši. Toda čim dalje od narodnostne meje, tem manjši je bil odstotek. Na deželni vladi, na vojaški komandi, pri štabu Heimatschutza so razlivali žolč, vendar brez uspeha; odstotek se ni zvišal. Toliko hvalisani in v nebesa povzdigovani koroški patriotizem se je skrčil na dvajset odstotkov, ko se je pokazalo, da gre zares ...

„Končano, končano!“ je vzdihoval Šperdin in se zavlekel skozi vrata, kot bi ga ravnokar zadela kap. Za tipkarico se ni več zmenil.

Toda iskati utehe v pisarni Heimatschutza, je pomenilo isto, kakor goniti mater po tolah na grob umrlega otroka. Ravnatelj Göry, ki ga je bilo sicer povsod polno, se je zdaj pogrznil v naslanjač in srdito molčal.

Šperdin se je z vprašujočimi pogledi obrnil nanj, a odgovoril mu je le srdit pogled, kakor bi mu hotel reči: „Prismoda, zakaj mi ne daš pokoja!“

Zato se je Šperdin obrnil do doktorja Skubla, ki je sicer zmeraj imel tak obraz, kot bi bilo na njem zapisano: Ti me pa kar v uho piši! Skubl je bil važen član Heimatschutza, ker je bil pred prevratom policijski rav-

natelj v Ljubljani. Še prej je bil od svoje osme žole slovenski nacionalist. Tudi ta je čepel kot kup raztepenega blata.

„Čuši se nam zdaj lahko smejejo!“ je začel Šperdin. Ker ni dobil odgovora, je preplašeno vprašal:

„Kaj bo zdaj?“

Še le čez nekaj časa mu je odgovoril Skubl:

„Deželna vlada ima sejo.“

„Čemu?“ je zlobno pripomnil Šperdin.

„Izvršil se je pritisk na centralno vlado na Dunaju. Tudi vodstvo socialno demokratične stranke je izvršilo resen pritisk na centralno vlado na Dunaju; sam Groeger je šel tja!“

Znano je bilo, da se je centralna vlada na Dunaju, ki je bila v rokah socialnih demokratov, iz mednarodnih in diplomatskih ozirih nekoliko upirala koroškimi avanturam.

„Poslali nam bodo svoje boljše vike. Vraga bomo priklicali!“ je menil Šperdin.

„Bolje kakor nič!“ je odgovoril Skubl; „razen tega so obljubljeni večji oddelki prostovoljencev iz Nemčije. Steinacher je tam pridno na delu.“

„To je druga stvar!“ se je zdaj oddahnil Šperdin in tudi Göry je pri tem oživel.

Vsi trije so nekaj časa molčali.

Zmotil jih je telefon.

Skubl je bil takoj pri njem.

„Halo, tukaj deželna komanda! — Kaj je! — Iz vode smo. Z Dunaja je že pet bataljonov pehote in polk artilerije na potu. — Mnogo materiala! Iz Salzburga je aviziran cel vlak nemških prostovoljencev s Steinacherjem na čelu. — Iz vode smo!“

„Iz vode smo!“ je ponovil Skubl. „Stvar gre dalje, operacije ne bodo lrpele in se bodo lahko nadaljevale.“

Göry, ki je dozdej dosledno molčal, je vstal in rekel:

„Iz vode smo... ampak sramota nam le ostane. Teh dvajset odstotkov...“

S temi dvajsetimi odstotki in s silami, ki so bile poklicane od drugod, se je nedeljena koroška domovina rešila.

Ob istem času, ko je koroškimi voditeljem gorelo pod petami, je dobil v Šentpavlu v Labodski dolini oskrbnik obširnih posestev benediktinskega samostana pater Melhijor nalog opata patra Frankla, naj organizira iz osebja, zaposlenega na samostanskih posestvih, obrambne čete in jih pošlje na razpolago vojaški komandi.

(Dalje)

Vernik — Kočuški

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Franco Košutnik. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.